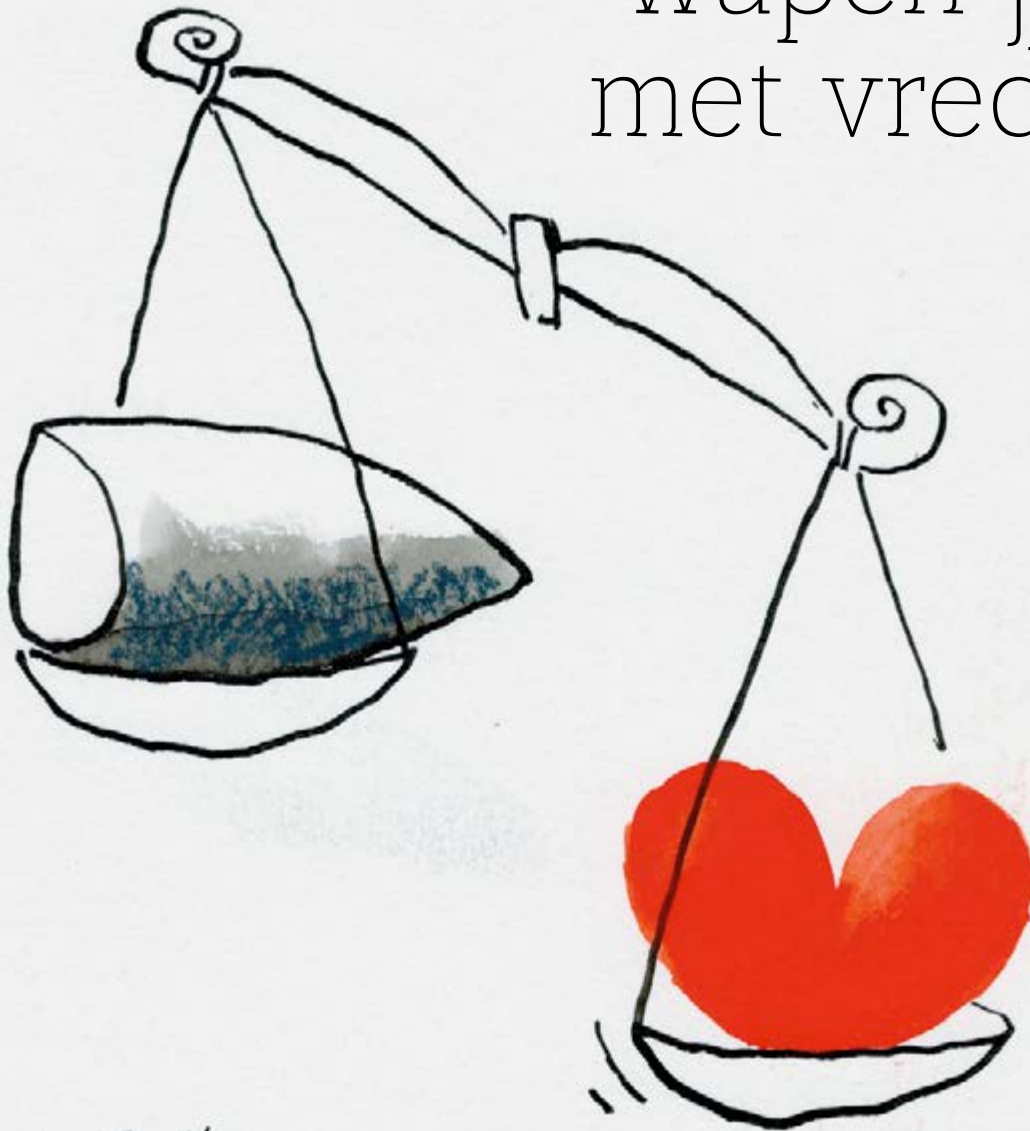

Wapen je met vrede

Ontlediging

Het Hoogfeest
van de Kruisverheffing

Ontwapening

Straal
vreugde uit

Overgave

Ontmoeting met
straatpastor Metske

Leesrooster voor de Vredesondagen

21 september

Jona 3:10-4:11 of Genesis 11:27-12:9
Psalm 145:1-12
Filippenzen 1:21-27
Matteüs 20:1-16

28 september

Ezechiël 18:1-4.25-32 of Genesis 12:10-13:11
Psalm 25:1-10
Filippenzen 2:1-13
Matteüs 21:23-32

Colofon

Redactie en advies: Robert Frede, Bram Grandia, Piet Halma, Enis Odaci, Petra Versnel-Mergaerts, Klaas Touwen.
Eindredactie: Helma Maas - van der Vaart en Edwin Ruigrok.
Verder werkten mee: Myriam Braakhuis, Sjon Donkers, Fransjesca van Grimbergen, Angeline Hanegraaf, Bart Koet, Anneke van Wijngaarden en Marcel Zagers.
Fotografie en illustratie: o.a. PAX archief, Len Munnik, Johannes Odé.
Productie: Global Village Media.
Vormgeving: Groep, merkcreatie en communicatie.
Drukwerk: Van der Weij BV.

ISSN 2352-5304

PAX

PAX, Godebaldkwartier 74, 3511 DZ Utrecht
Postbus 19318, 3501 DH Utrecht.
Tel: 030 - 233 33 46, Fax: 030 - 236 81 99
info@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl of www.vredesweek.nl

PAX heeft het CBF-keurmerk, is ANBI-erkend en ISO-gecertificeerd.

Dit blad wordt voor iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen, uitgegeven op geluidscassette en/of braille, grootletter of via de elektronische postbus. Informatie en opgave CBB (christelijke bibliotheek voor blinden en slechtzienden), postbus 131, 3580 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

LEESWIJZER

Deze PAX Vieren is opgebouwd als een verbinding tussen ontleding, ontwapening en overgave. In het hart, en daarom op de middenpagina's, van deze PAX Vieren staan de twee Filippenzenteeksten die op alle leesroosters van 21 en 28 september voorkomen. Hier vindt u verwijzingen door middel van kopjes naar commentaren die ondersteunend zijn in een exegese van de tekst.

Voor commentaren bij de Jonatekst en de evangeliëlezing kunt u terecht bij een eerdere uitgave uit 2008 die nog te vinden is op de PAX website onder publicaties Vrede.vieren.

Ontleding

Centraal in de Filippenzenlezing staat de ontleding, de menswording. Bram Grandia biedt een commentaar met elementen die direct bruikbaar zijn in een overweging. Hij maakt daarbij een uitstapje naar de filosoof Badiou en de actualiteit van de Arabische lente. Petra Versnel geeft een mooie uitleg over de *kenosis* en verbindt deze aan de kruisverheffing, een belangrijk feest in de oosters-orthodoxe kerken.

Ontwapening

Bij de ontleding als de menswording leggen we al verbanden met de ontwapening. U zult er vinden een persoonlijke visie op het motto 'Wapen je met vrede' van Angeline Hanegraaf, een verwijzing naar de Malinese Fatoumata Diawara door Klaas Touwen en een dichtelijk perspectief vanuit de geestelijke verzorging door Myriam Braakhuis.

Overgave

De overgave aan de Ander lijkt een resultante van de interne strijd van menswording en ontwapening in ons eigen leven. U vindt daar sporen van bij Abraham en in een eigentijds voorbeeld van de straatpastor Anton Metske. De lezingen uit Genesis zijn van commentaar voorzien vanuit christelijk en islamitisch perspectief.

Daarbuiten vindt u gebeden voor de gehele viering, een lied over de ontwapening, suggesties voor vieringen met kinderen en tieners en tips hoe u een viering via een liturgische bloemschikking op kunt luisteren.

Heeft u ideeën of opmerkingen over deze uitgave, mail dan naar PAXmagazine@paxvoorvrede.nl.

REDACTIONEEL

Wapen je met vrede

Ontwapening, het is geen eenvoudig onderwerp. In deze PAX Vieren laten we ons inspireren door woorden van Paulus aan de Filippenzen over de ontleding (de *kenosis*) en verbinden dat aan ontwapening en overgave.

Ontleding, de menswording van God, heeft te maken met kwetsbaar durven zijn, open en ruimte scheppend voor de ander. Jezus volgen, zo schrijft Paulus in zijn brief, gaat over mens worden. Ruimte voor God maken en zijn wil volgen tot in de dood. Deze menswording en overgave is zo groots dat 'God hem hoog verheven' heeft. Het is niet voor niets dat de oosterse kerken tijdens het feest van de kruisverheffing deze tekst van Paulus lezen. Straatpastor Metske laat zien dat mens zijn ook betekent dat je jezelf kunt laten raken door de ander én jezelf tegenkomen. Ontwapenend, zo laat Marcel Zagers ons zingen.

Op het leesrooster staat ook het verhaal van Abraham die eveneens beeldrager is van deze ontleding en overgave. Het vergt moed om tegen de stroom in het goede voor ogen te blijven houden. Abraham, die in de Genesislezing deze Vredesweek naar voren wordt gehaald, is een prachtig voorbeeld voor zowel joden, christenen als moslims om oude beelden los te laten en met enthousiasme verder te gaan. Vanuit de Thora en de Koran lezen we van zijn spiritueel ontwaken. Enis Odaci biedt ons een unieke islamitische psalm.

Mens zijn is kwetsbaar zijn. Mensen in conflictgebieden weten dat maar al te goed. Mensen die zich bedreigd voelen en niet zich beschermd weten gaan zich wapenen. Daarom moeten we elkaar beschermen om mens te kunnen zijn. Je kunt niet alleen maar een paar mensen beschermen en de rest aan hun lot overlaten. Wij denken onze veiligheid te kunnen kopen door geld uit te geven aan bewapening. Maar dat gaat vaak ten koste van het mens-zijn van de ander en dat van onszelf. Er is een andere weg horen we bij Fatoumata Diawara uit Mali. In de woestijn van het leven kunnen we samen zingen.

Deze PAX Vieren is een opmaat naar daadwerkelijke ontwapening in de wereld. PAX wil u dit jaar betrekken bij haar inzet om de kernwapens in de wereld illegaal te maken. En er is beweging. In 2013 kwamen 146 staten bij elkaar om de humanitaire gevolgen van kernwapens te bespreken. God is mens geworden. Het is nu aan ons om die mens dan ook mens te laten zijn.

Edwin Ruigrok

Vredesweekmaterialen

In deze krant zit ook een bestelformulier voor Vredesweekmaterialen. De meeste materialen zijn in de zomer beschikbaar en te bestellen via de webwinkel van PAX Ambassades van Vrede. Deze is te vinden via www.paxvoorvrede.nl/ambassades.

ONTLEDIGING

Het Hoogfeest van de Kruisverheffing

Op 14 september, kort voor de start van de Vredesweek, vieren zowel de rooms-katholieke gelovigen als de christenen van de oostere kerken het Hoogfeest van de Kruisverheffing. Een feest dat de westerse en oosterse kerken met elkaar verbindt. Voor de Oosterse christenen vormt de Kruisverheffing zelfs één van de twaalf hoogfeesten van het jaar, met een eigen feesticoon.

De geschiedenis van dit feest voert ons terug naar de heilige stad Jeruzalem, waar Jezus is gekruisigd, gestorven en begraven, maar waar ook het Paasmysterie, zijn verrijzenis zich heeft voltrokken. In Jeruzalem werd in het jaar 335, op de vooravond van de 14e september, de grote basiliek ingewijd die keizer Constantijn had laten bouwen boven het graf van Jezus. Dit grootse bouwwerk besloeg niet alleen het terrein nabij Calvarië, waar Jezus was begraven, maar ook de heuvel waar de kruisiging van Jezus had plaats gevonden. De kerk, werd de hoofdkerk van Jeruzalem. Daags na de inwijding stroomde het volk hier samen voor een uitzonderlijke plechtigheid. Zij zagen het heilig Kruis, dat – volgens een traditie – juist vijftien jaar tevoren door Constantijns moeder, Helena, daar was gevonden. De patriarch van de kerk, hief het heilig Kruis hoog boven de hoofden, zegende de menigte ermee en hield het ter verering voor.

Ladder naar de hemel

Van de 6e eeuw voor Christus tot de 4e eeuw na Christus was de kruisdood een vorm van doodstraf voor politieke of religieuze tegenstanders, voor piraten en voor slaven. Door Jezus werd dit teken van schande verheven tot symbool van leven en heerlijkheid. Het kruis vormt uiteindelijk de 'hemelladder' waarlangs Jezus uit deze wereld over is gegaan naar God de Vader. Het kruis voert ons dus naar het Paasmysterie, naar de verrijzenis tot verlossing van de mensheid. Voor christenen vormt dit kruis een 'hemelladder'. Maar niet zonder de houding van zelfontleding, die Jezus heeft bezield.

Petra Versnel-Mergaerts

Petra Versnel-Mergaerts is werkzaam als uitgever bij Berne Media en als pastoraal werkster in de Sint Norbertusparochie te Roosendaal (Bisdom Breda).

Ruimte scheppen voor de ander

Het woord '(zelf)ontleding' vormt een belangrijk kernwoord in de christelijke spiritualiteit. Mensen leggen het soms negatief uit. Het zou gaan om zelfvernedering, zichzelf klein maken, zichzelf geheel wegcijferen.

Maar je kunt het anders uitleggen. Het gaat om een leeg worden van jezelf om steeds meer open te gaan voor de ander. Zo leeg van jezelf dat de ander in de ontmoeting met jou geheel zichzelf kan worden of zijn. Het gaat erom innerlijk ruimte te scheppen zodat het beste in de ander naar voren kan treden. Dat is iets heel anders dan jezelf opblazen als zijnde belangrijk, waardoor de ander veeleer wordt vernederd. Het is een hele kunst om je vooroordelen te laten varen en af te zien van allerlei verwachtingen en eisen die je hebt ten aanzien van de ander, om los te komen van je eigen ego en steeds meer open te komen voor de waarde en de werkelijkheid van de ander. Ontleding betekent dus dienstbare ontvankelijkheid, een houding die uiteindelijk onmisbaar is in onze relatie met God en met mensen.

Wie zichzelf niet op de hoogte van God stelt, wie zichzelf niet plaatst boven de ander, maar zichzelf ontledigt, die zal ook met Christus verheven worden en Gods heerlijkheid binnengaan.

Patriarch Macharios toont het kruis ter aanbedding, daarnaast keizer Constantijn en zijn moeder. Deze icoon is gemaakt door Delian de Brouwer van de Zusters van Liefde in Moergestel.

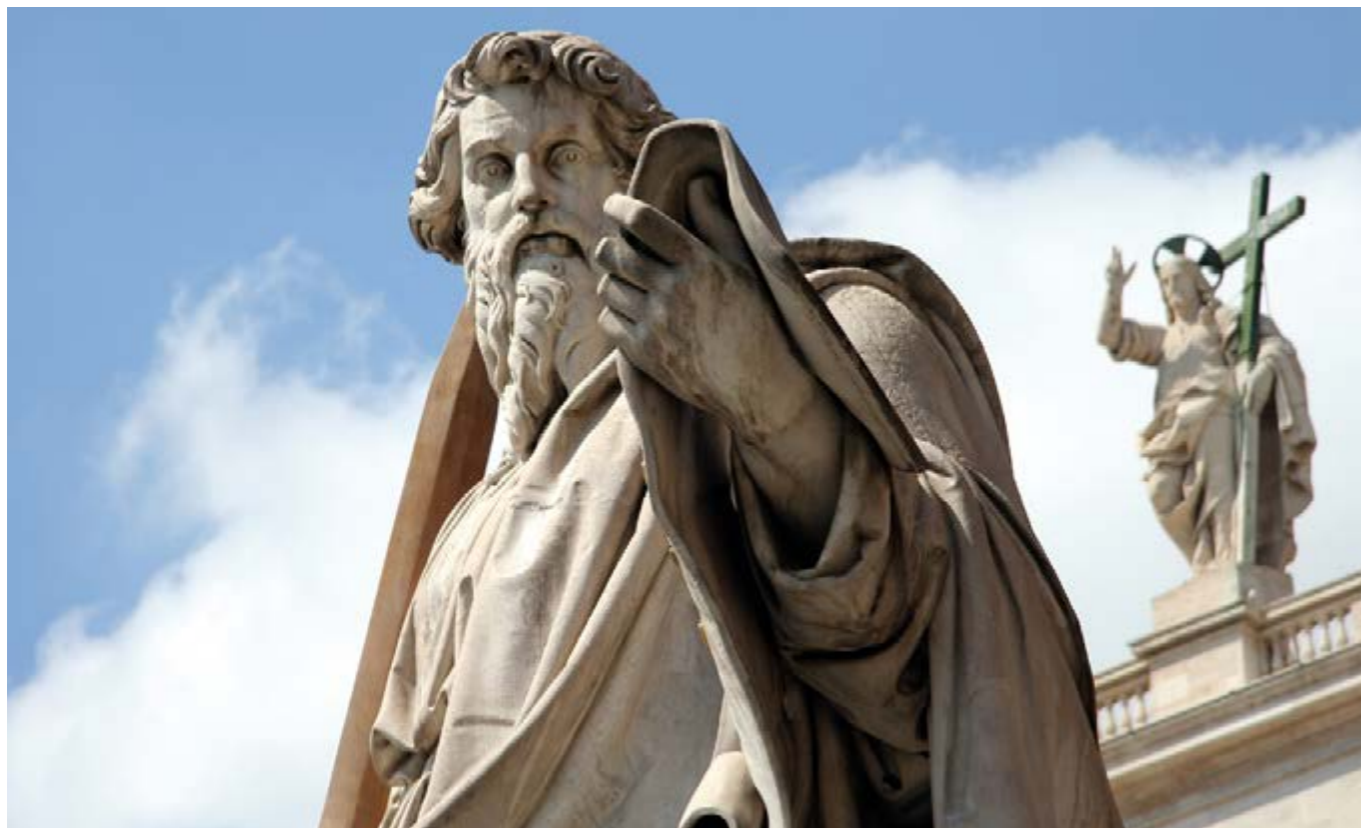
Bijbeltekst

Tijdens de liturgie van deze dag weerklinkt de tekst uit de brief van Paulus aan de Filippenzen, Filippenzen 2 en dan vooral de verzen 6-11.

Lied uit de Oosters Orthodoxe kerk, een Rondakion op deze feestdag:

Gij zijt vrijwillig op het kruis verheven, o Christus God, toon uw barmhartigheid aan de gemeenschap die uw Naam draagt. Schenk ons de overwinning, want Gij strijdt met ons. Uw wapen is Vrede, uw trofee het heilig Kruis.

Uit: Byzantijns liturgikon, Tilburg 1991, pagina 698

Standbeeld van Paulus in Vaticaanstad. Foto: M. Trischler/Wikimedia cc

ONTLEDIGING

Ontwapenend geloof

In de brief aan de gemeente in Filippi roept Paulus zijn medezusters en -broeders op om samen voor het geloof in het evangelie te strijden. Dat klinkt militant. Paulus roept hen op niet bang te zijn voor de tegenstanders. Wie angst vertoont, is al verloren.

Paulus en zijn medewerker Silas worden er van beschuldigd een staatsgevaarlijke leer te verkondigen en daarom zitten ze in de gevangenis. Daar heeft Paulus tijd om na te denken en brieven te schrijven. Dat doet hij dan ook aan de gemeente Filippi die hij zelf heeft gesticht. Paulus noemt het een godsgeschenk dat de gemeente niet alleen in Christus mag geloven, maar omwille van Christus lijdt. Hij mag het zeggen, want hij zit vanwege zijn geloof in de gevangenis.

Sterkte-zwakteanalyse

Paulus geeft een soort sterkte-zwakteanalyse. Het sterke in Filippi is dat er in de gemeente onderlinge verbondenheid, ontferming en medelijden is. Kernwoorden voor de christelijke gemeente. Laat die werkelijkheid nog sterker worden door eensgezind-

heid. Maak me volmaakt gelukkig, zegt Paulus. Hij klinkt als een architect die naar zijn gemeente kijkt als een bouwwerk. Er zijn prachtige stenen: ontferming, verbondenheid met de Geest. Maar er zijn ook zwaktes. Helaas kraakt het bouwwerk in zijn voegen bij gebrek aan eensgezindheid. Er is in de gemeente een belangenstrijd die het gebouw afbreekt, die de gemeente als lichaam van Christus verscheurt. Wat of wie kan de gemeente op een ander spoor zetten?

Hoogheid afleggen

Paulus geeft de gemeente een rolmodel. Hij zegt niet: "Let op mij, kijk hoe ik het doe." Dan zou hij zichzelf schuldig maken aan 'ik gerichtheid'. Hij nodigt zijn lezers uit om samen met hem te kijken naar Jezus. Dan volgt een geloofsbelijdenis, waarschijnlijk een reeds bestaand gemeentelied. Een loflied op Christus die bij

Christenen beschermen moslims op het Egyptische Tahrirplein. Foto: UPI/Mohammed Hosam

God vandaan neerdaalt in een menselijk lichaam. Die de gestalte van een slaaf, een knecht aanneemt. Zo schetst ook de evangelist Johannes Jezus als de slaaf die de voeten wast van zijn leerlingen. Jezus knapt het vuile werk op. Jezus heeft zijn status afgelegd. Je kunt ook denken aan Franciscus van Assisi die zijn 'hoogheid' aflegt en een armoedebeweging begint of aan Florence Nightingale die afdaalt uit de kringen van de Engelse aristocratie en verpleegster wordt in de Krimoorlog. De 'heiligen'- of getuigenkalenders staan vol met namen van mensen die zich begeven hebben in de hoeken waar de slagen vallen. Maar je kunt ook denken aan huidige vredesactivisten die vroeger hoge posities bekleedden en zich nu dienstbaar inzetten.

Tegenbeweging

Het gaat er Paulus om ons te vertellen dat hij zo geraakt is door deze Jezus Christus dat hij overal plekken wil stichten waar mensen een gezindheid ontwikkelen die in Christus Jezus was. Dat zijn kleine tegenbewegingen waar het anders toegaat, maar die wel de wereld veranderen. De Franse filosoof Alain Badiou geeft een hedendaags voorbeeld van het begin van zo'n tegenbeweging. Tijdens het begin van de 'Arabische Lente' in Egypte bevonden christenen en moslims zich samen op het plein. Daarvoor hadden die twee gemeenschappen een relatie van in het gunstigste geval onverschilligheid en in het slechtste geval vijandschap. Op het plein beschermden christenen moslims bijvoorbeeld tijdens hun gebeden. En in meer algemene zin stemden de politieke leuzen van

de twee gemeenschappen overeen. In de ogen van Badiou is deze gebeurtenis als het ware de openbaring van een nieuwe mogelijkheid binnen de Egyptische samenleving. Het kan anders en we hebben het even gezien. Verrassend om zo in een 'oude' wereld het verrassend nieuwe te ontdekken.

Badiou schrijft dat het nooit onmiddellijk duidelijk is dat een verandering een 'verandering van de wereld' is. Alleen met terugwerkende kracht kan een verandering gemeten worden als een kleine of grote verandering.

Ontwapenend

We gaan terug naar Paulus: Waar vind je ooit een voorbeeld dat een God zich zo klein maakt, de gestalte aanneemt van een slaaf? Dat onthult de zeggingskracht van deze God. Dat is wat Paulus ervaart in Jezus. Het raakt hem diep. Het is de omgekeerde wereld in één persoon. Wat een openbaring: een God die mens wordt, die de gestalte van een mens aanneemt, van een slaaf zelfs. Ongehoord en nog nooit gezien. Badiou schreef ook over Paulus. Hij herkent in Paulus de mens die in zijn leven zo geraakt is door het nieuwe dat hij aan het werk gaat om apostel van deze nieuwe werkelijkheid te worden. Een God die zijn wapens, zijn macht aflegt om zo 'ontwapenend' op mensen af te gaan. Gewaagd en gedurfd.

Bram Grandia

Bram Grandia is zelfstandig pastor, theoloog en actief in Rerik en Vrede.

Bijbeltekst: **Fillippenzen 2: 1- 13**

Gebeden voor de Vredesweek

Kyrië, gebed om omkeer

Heer, wij wapenen ons.
Door muren op te bouwen
proberen we het kwade buiten te houden.
Maar zo schermen we ons ook af van het goede.
Help ons muren af te breken en ruimte te geven aan uw vrede.
Heer, ontferm U over ons.

Christus, wij wapenen ons.
Door uit te zijn op ons voordeel
proberen we onze eigen leefwereld uit te breiden.
Maar zo ontstaat er ook scheefgroei.
Help ons oog te krijgen voor het geluk van ieder mens
en te groeien in solidariteit.

Christus, ontferm U over ons.

Heer, wij wapenen ons.
Door ons belangrijker te maken dan onze medemens
proberen we aanzien te verwerven.
Maar zo doen we de ander tekort.
Help ons te ontwapenen
en de eigen waarde van ieder mens te bevestigen
en te bemoedigen.

Heer, ontferm U over ons.

Gebed bij het openen van de Schriften

Eeuwige God,
in uw Zoon, Jezus Messias,
bemoedigt en troost U ons,
én daagt U ons uit
tot grotere onderlinge verbondenheid en eenheid.
Wij vragen U:
beziel ons met uw Geest,
inspireer ons om niet uit te zijn op aanzien en macht,
maar onszelf in goedheid te geven,
ons te wapenen met uw vrede
en te streven naar het geluk en het heil van ieder mens,
naar het voorbeeld van uw Zoon, Jezus, onze Heer. Amen.

Voorbede

Heer,
leer ons, leer mij om zonder vooroordeel
op onze naaste af te gaan.
Maak ons vrij van het verlangen
om alleen maar bevestigd te worden
in ons eigen doen en denken.
Open onze ogen en oren
opdat de ander ons hart kan bereiken.

Heer,
geef ons ook als kerk, als uw gemeente
de moed om open te staan voor een vreemdeling,
voor iemand die anders is.
Schenk ons de kracht om in onze eigen toekomst te geloven
zodat we zonder angst onze broeder en zuster
uit een vreemde cultuur
tegemoet kunnen gaan.
Maak ons sterk zodat we ook getuigenis durven af te leggen
van uw Koninkrijk van geweldloosheid en vrede.

Heer,
leer ons, leer mij dat onze inzet het verschil kan maken.
Laat ons niet wanhopen wanneer het in de eigen omgeving
bijna onmogelijk is
om in vrede met elkaar te leven.
Houd in ons uw ideaal van een geweldloze samenleving levend,
waarin de sterke de zwakke beschermt en niet onderdrukt.
wees met hen die zich bedreigd, verdrongen of verdrukt voelen
in eigen stad en land,
help hen en ons de vrijheid te hervinden
en met liefde vast te houden.

Heer,
ontferm U over hen die door geweld en oorlog
hun leven hebben verloren:
laat hun offer niet tevergeefs zijn geweest.
Wees met hun families en vrienden:
stuur mensen die hen helpen de haat uit hun hart
te laten verdwijnen.
Stimuleer de bestuurders en leiders van volkeren en landen
om te werken aan een vrede zonder bewapening.

Gebed over de gaven

Heer, wij bieden U aan dit brood en deze wijn
en gedenken dankbaar hoe uw Zoon, Jezus Messias,
zichzelf in liefde heeft gegeven tot het uiterste toe
tot heil en geluk van mensen,
tot vernieuwing van de schepping, van al wat leeft.
Zegen deze gaven:
dat we erdoor worden gesterkt
om in navolging van Hem
onzelf in alle eenvoud en toewijding te geven
aan de mensen die ons worden toevertrouwd.

Vredesgebed en vredewens

Heer Jezus,
in deze vredesweek willen we U bidden
om meer eenheid en verbondenheid
tussen allen die hoe dan ook
geloven in uw ontwapenende boodschap van vrede.
Help ons om bruggenbouwers en vredebrengers te zijn
in onze verdeelde en versplinterde wereld. Amen.

De vrede van de Heer zij met U.
En met Uw Geest.

Laat wij die vrede van de Heer
via een vredevol gebaar
van harte aan elkaar toewensen.

De gebeden zijn gemaakt door:

Fransjesca van Grimbergen en Petra Versnel-Mergaerts, Sjon Donkers en Robert Frede.

Petra Versnel en Fransjesca van Grimbergen zijn werkzaam bij Uitgeverij Berne Media.
Sjon Donkers is kerkelijk werker bij de Gereformeerde kerk Zevenhuizen-Moerkapelle.
Robert Frede is pastoor van de oud-katholieke parochie van de H. Adelbertus in IJmuiden.

Slotgebed

Eeuwige God,

Mens werd U
in uw zoon
Jezus Messias

Afgedaald
om ons opnieuw
te vervullen
met uw Verlangen
naar een wereld
waar mensen
in Vrede mogen leven

Schep in ons een nieuw hart
waarin wij weten
af te dalen
naar de ander
waarin wij U
kunnen hervinden
om zo opnieuw
vervuld door
uw Geest
met elkaar
uw weg van Vrede
te bewandelen

Moge het zo zijn

Zegebede

Dat wij ons
door uw Verhalen
over een onopgeefbaar
Verlangen naar Vrede
mogen laten
ontwapenen

Dat wij ons
door uw Geest
die mensen van oudsher
in beweging bracht
naar een ander
mogen laten
bezielen

Dat wij ons
door U
en elkaar
aangeraakt
mensen van Vrede
mogen weten

Daartoe zegene ons
de Eeuwige
in wiens NAAM
wij elkaar
mogen zegenen

Amen

Van 1970 tot 1998 werkte zuster Angeline in Indonesië.

ONTWAPENING

Wapen je met vrede: straal vreugde uit

Als je denkt aan vrede, dan ben je geneigd naar de situatie in de wereld te kijken. Bij de verhalen over oorlog komt vanzelf de vraag: wat kan ik daar nu, in mijn beperkte situatie, aan doen? Maar zijn we wel zo machteloos?

En toch zijn we onbewust vaak met vrede bezig. In de eucharistieviering wensen we elkaar de vrede van Christus. De vrede die Jezus ons wenst, is 'sjaloom'. Dat is een vredevol bestaan, waartoe behoort: gerechtigheid, je innerlijk goed voelen, je gerespecteerd weten, je geliefd weten. Maar dat is wel wederkerig: we delen dat met anderen. In de brief aan de Fillippenzen wenst Paulus dat de gemeente eensgezind strijdend voor het evangelie is. Hij spreekt de wens uit dat ieder de belangen van zijn naasten belangrijker acht dan zijn eigen belangen. Hoe? Door hartelijkheid en mededogen. Door eenheid van denken, eenheid in de liefde, saamhorigheid en eensgezindheid.

Wapen je met vrede! Er is mijns inziens nóg iets nodig om je te wapenen met vrede, namelijk: een positieve levensinstelling of vrede met jezelf. Toen ik in een negatieve levensspiraal dreigde te raken, kwam ik bij

toeval een tekst tegen achter op een misboekje van Anselm Grün. Ik voelde me er enorm door aangesproken en het hielp me er bovenuit te komen. Ik heb de tekst uitgeknipt en een plaatsje gegeven op mijn bureau. Deze tekst luidt: 'We zijn er zelf verantwoordelijk voor of we ons door negatieve gedachten laten neerdrukken, of dat we ons door de vreugde laten aanzetten tot leven in gezondheid. Het ligt aan ons of we onszelf steeds weer pijn doen door onszelf te verwonden en te ontkennen, of dat we onszelf innerlijk sterk maken door de optimistische kracht van de vreugde.' Iemand die vreugde uitstraalt, zal ook vrede uitstralen.

Sjaloom, salam, vrede en alle goeds!

Angeline Hanegraaf

Zuster Angeline Hanegraaf hoort bij de Missiezusters Franciscanessen van de Heilige Antonius van Padua.

Ontwapend, ontwapenend

Marcel Zagers

Ont - wa-pend, ont-wa-pe-nend, het he-mel-rijk door-bro-ken. Een
Ont - wa-pend, ont-wa-pe-nend, met o-pen woor-den spre-ken, In
Ont - wa-pend, ont-wa-pe-nend op - dat uw Wil ge - schie-de. Er

God die zich ver - laagt, het lot van men-sen draagt en niet zal
ruim - te voor el - kaar be - gint een vre - des - jaar van nieu-we
komt een eind aan macht, maar lief - de wint aan kracht. Men - sen ver-

wij- ken als de tijd ver-dwijnt, Ont-wa-pe-nend zult Gij God voor ons zijn.
eeu- wen. Vre- de zal be - staan. Ont-wa-pe-nend zult Gij God voor ons zijn.
bon- den door ver-schil-len heen. Ont-wa-pe-nend zult Gij God voor ons zijn.

De partituur is op te vragen bij info@meerstemmig.nl

Symbolische versiering bij 'Wapen je met vrede'

Maak een V van bij elkaar gebonden berkentakjes. Deze takjes 'ontspruiten' uit de stam van Isaï. Voeg een bloem toe zoals een gele chrysanthe. Die verbeeldt het licht, de zon en samen met een takje groen is dat het teken van de hoop.

Wilt u een Vredesweek plekje maken? Drapeer dan een vredesvlag bij het bloemstuk en leg de Bijbel open op de tekst 'Vrede zij u' uit de brief van Paulus aan de Fillippenzen.

U bestelt een vredesvlag in de webwinkel van Kerck en Vrede.

Fransjesca van Grimbergen

Fransjesca van Grimbergen is aalmoezenier bij de Koninklijke Landmacht.

VANUIT DE **GEVANGENIS**

Paulus schrijft over ontwapend geloof.
Over Alain Badiou en het Tahrirplein.
Gewaaagd en gedurfd.

Paulus: "Ik ben zo geraakt door deze Jezus Christus dat ik overal plekken wil stichten waar mensen een gezindheid ontwikkelen die in Christus Jezus was. Dat zijn kleine tegenbewegingen. Wat een openbaring: een God die mens wordt, die de gestalte van een mens aanneemt, van een slaaf zelfs. Een God die zijn wapens, zijn macht aflegt om zo 'ontwapenend' op mensen af te gaan."

Zie pagina 6. 'Ontwapenend geloof'

ELKAAR **NIET** DE MAAT NEMEN

Dorienke nam al haar spaargeld op om naar Bolivia te reizen. Is zij de moderne Paulus?

"Ik heb zelf een gehandicapte broer. Ik heb met kinderen tussen de 4 en 10 jaar gewerkt. Ik was 19 toen ik ging en 20 toen ik terugkwam. Een jaar later ben ik nog eens teruggegaan en nu spaar ik voor een volgende reis."

Zie pagina 18. Dienst met kinderen 'Wapen je met vrede'

Rondakion

"UW WAPEN IS **VREDE**,
UW TROFEE HET **HEILIG KRUIS**."

Uit: Byzantijns liturgikon

Zie pagina 5. 'Tijd uit de Oosters Orthodoxe kerk'

FIJIPPENZEN

1,21-27

W

Want te léven is mij Christus én te stérven is gewin!
Maar indien te leven in het vlees?, is dat voor mij werken met vrucht, en wat ik moet kiezen herken ik niet.
Vanuit de twee kanten word ik vastgehouden: ik heb het verlangen om op te lossen en met Christus te zijn, want dat is verreweg het beste, maar omwille van u is het meer nodig in het vlees te blijven, en hiervan overtuigd weet ik dat ik zal blijven en verblijven bij u allen, voor uw vooruitgang en vreugde in het geloof, zodat uw trots op mij in Christus Jezus overvloedig zal zijn doordat ik opnieuw bij u ben. Maar één ding: leidt een leven waardig aan de verkondiging van de Christus, opdat, hetzij ik kom en u zie hetzij ik wegblijf, ik over u mag horen dat ge vaststaat in één geest en met één ziel samen strijdt voor het geloof van de verkondiging.

Bron: Naardense Bijbel.

FIJIPPENZEN

2,1-13

A

Is er dan in eenheid met Christus zomaar een oproep mogelijk is, of zomaar bemoediging uit liefde, of zomaar gemeenschap van geest, of zomaar bewogenheid, en erbarmen, vervult dan mijn vreugde doordat ge op hetzelfde zint, dezelfde liefde vasthoudt, één van ziel op het ene zint, - in niets twistzucht volgend of ijdele eer, maar in de nederigheid onder elkaar anderen beschouwend als uzelf overtreffend, ieder van u niet de eigen belangen behartigend maar ieder van u ook die van anderen!
Laat die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was, - die bestaande in de gestalte van God het niet als geroofd goed heeft beschouwd gelijk te zijn aan God, maar zichzelf heeft ontledigd door de gestalte van een dienstknecht aan te nemen, gelijk geworden aan mensen en in houding een mens gebleken; hij heeft zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden tot in de dood, de dood aan een kruis. Daarom heeft God hem verhoogd en hem genadig de naam verleend die is boven alle naam, opdat in de naam van Jezus alle knie zich zal buigen van hemelingen, aardbewoners en onderaardsen, en alle tong zal belijden: Jezus Christus is Heer!, tot glorie van God de Vader. Zó, geliefden van mij, zoals gij altijd hebt gehoorzaamd, werkt zo, niet alleen in mijn aanwezigheid, maar nu des te meer in mijn afwezigheid, met vreze en beven aan uw redding. Want het is God die in u én het willen bewerkt én het werken voor het welbehagen.

WAPEN JE MET **VREDE**: STRAAL **VREUGDE** UIT

Doe als zuster Angeline en lees mee met Anselm Grün

"Paulus spreekt de wens uit dat ieder de belangen van zijn naasten belangrijker acht dan zijn eigen belangen. Hoe? Door hartelijkheid en mededogen."

Zie pagina 10. 'Wapen je met vrede: straal vreugde uit.'

"DOOR **KENOSIS**, **ONTLEDIGING** RUNNEN WE **RUIMTE** CREEËREN **IN ONSZELF**."

Zie pagina 4. 'Ruimte scheppen voor de ander' (kader)

HET **HOOGFEEST** VAN DE **KRUISVERHEFFING**

14 september

"Het kruis vormt uiteindelijk de 'hemelladder' waarlangs Jezus uit deze wereld over is gegaan naar God de Vader. Het kruis voert ons dus naar het Paasmysterie, naar de verrijzenis tot verlossing van de mensheid. Voor christenen vormt dit kruis een 'hemelladder'. Maar niet zonder de houding van zelfontlediging, die Jezus heeft bezield."

Zie pagina 4. 'Het Hoogfeest van de Kruisverheffing'

Het land waar Abraham ooit door heen dwaalde. Foto: Johannes Odé

OVERGAVE

Strijden voor de familie

Het motto van de Franse revolutie was vrijheid, gelijkheid en broederschap. Iemand heeft daarover wel eens gezegd dat dat goede idealen waren, maar dat de volgorde van uitvoering fout was.

De revolutionairen hebben eerst voor gelijkheid gezorgd door onder andere de edelen letterlijk een kopje kleiner te maken; toen was er echter geen ruimte meer voor vrijheid en broederschap.

Broederschap is de vertaling van het Franse woord fraternité. Dat is eigenlijk geen goede vertaling, want fraternité slaat op broers én zussen. Broeder- en zusterschap, het zien van verwantschap met anderen is een heel Bijbels thema.

Vredesonderhandelingen tussen familieleden

Voor Genesis is een boek dat die verhalende gezinspedagogiek beoefent. Het eerste Bijbelboek is een ouverture waarin de vredesonderhandelingen tussen familieleden het patroon en de matrix worden van het vervolg in de Bijbel. Wie goed leert hoe verantwoord met familieleden om te gaan, heeft ook enige hoop op goede verhoudingen met de rest van de wereld. Genesis gaat er bijvoorbeeld over hoe Abraham van het leven en van God leert vader te zijn, en hoe Jacob van zijn familie en van een engel des Heren leert broe(de)r te zijn. Het Genesisverhaal dat in deze Vredesweek centraal staat, gaat ook over familie-

verhoudingen. Na zijn avonturen in Egypte trekt Abraham, met zijn vrouw en al wat hij heeft, samen met Lot, de zoon van zijn broer, naar het zuiden. Maar er is niet genoeg land voor zijn vee en dat van zijn neefje. Hun herders maken onderling ruzie. Abraham reageert daarop door te zeggen dat hij geen strijd tussen hem en Lot wil hebben. Hoofdargument: want we zijn broeders!

Denken

Dat argument levert niet alleen de bewijsgrond, maar is ook een opdracht: zoek het gemeenschappelijke en los met het oog daarop de problemen op. In dit geval betekent het dat de gezamenlijke weg van Abraham en Lot eindigt. Maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. De broederschapverhalen uit de Schrift geven niet altijd oplossingen, maar wel altijd te denken. Juist dat denken is misschien nog wel een van de belangrijkste wapens om te strijden voor vrede.

Bart J. Roet

Bart J. Roet is Hoogleraar Nieuwe Testament aan de Faculteit Katholieke Theologie Tilburg/Utrecht.

Afscheid van Abraham en Lot
Pieter Jansz. Post, ca. 1630
olieverf op doek, 63 x 62,5 cm
Frans Hals Museum, Haarlem
os 95-86.

Vooral in Nederland zijn schilderijen met vee erop populair. In de Bijbel loopt heel wat vee rond. Zo lezen we dat Abram veel vee heeft. Zijn neef Lot, die op dat moment nog bij hem woont, bezit ook al zo veel schapen, geiten en runderen. Dat levert ruzie op tussen hun herders. Abram stelt voor om uit elkaar te gaan. Lot kiest voor de Jordaanvallei en trekt naar het oosten; Abram blijft in Kanaän wonen.

Deze geschiedenis biedt genoeg stof voor een bijzonder veestuk, waarbij de schilder behalve de bekende koeien, schapen en paarden ook kamelen heeft toegevoegd. Op de achtergrond zien we hoe de vrouwen van Abram en Lot elkaar ten afscheid omhelzen. Beiden zijn gekleed in een eigentijds, zeventiende-eeuws kostuum. Het tafereel is geplaatst in een geïdealiseerde, landelijke omgeving, compleet met een modieuze ruïne, waarover de schilder een Italiaans licht laat schijnen. De compositie lijkt wat uit balans. Dat komt doordat er aan de rechterkant van dit schilderij een stuk is afgesneden.

Van 8 februari t/m 10 augustus 2014 is dit schilderij te bewonderen op de tentoonstelling **'Thuis in de Bijbel. Oude Meesters. Grote Verhalen'** in het Museum Catharijneconvent te Utrecht. Na deze tentoonstelling verhuist dit schilderij naar het Frans Hals Museum te Haarlem, waar het tijdens de Vredesweek te zien zal zijn.

OVERGAVE

Abraham: vriend van God

Een belangrijk verhaal in de Koran gaat over Abraham's spiritueel ontwaken. Een ontwaken, dat leidt tot de conclusie dat er maar één God is die de bron is van alles. Die de schepping overstijgt en die daarmee alle mensen verbindt.

Abraham gaat het debat aan met zijn vader en zijn volk. Hij breekt met tradities en geloofsovertuigingen die gericht zijn op de schepping, en niet op de Schepper. Abraham bevrijdt zich van het juk van zelfbedachte waarheden en beelden. Hij vindt vrede met zichzelf, wordt 'de vriend van God' (*khalilullah*) en komt in actie. Hij trekt er op uit en sticht een volk. De passage is te vinden in hoofdstuk 6 van de Koran, verzen 74-87. In de Koran wordt Abraham Ibrahim genoemd.

"En toen Ibrahim tot zijn vader Azar zei: "Houd jij afgodsbeelden voor goden? Ik zie dat jij en jouw volk in duidelijke dwaling verkeren." En zo toonden Wij Ibrahim het rijk van de hemelen en de aarde, opdat hij ging behoren tot hen die vast overtuigd zijn. En toen de nacht hem omhulde zag hij een ster. Hij zei: "Dit is mijn heer." Maar toen zij onderging zei hij: "Ik houd niet van dingen die ondergaan." En toen hij de maan zag opkomen zei hij: "Dit is mijn heer." Maar toen zij onderging zei hij: "Als mijn heer mij niet de goede richting wijst zal ik zeker tot de mensen behoren die dwalen." En toen hij de zon zag opkomen zei hij: "Dit is mijn heer, deze is groter." Maar toen zij onderging zei hij: "O mensen, ik heb niets te maken met de veelgodendienst die jullie bedrijven. Ik wend mijn aangezicht tot Hem die de hemelen en de aarde aangelegd heeft, als een aanhanger van het zuivere geloof en ik behoor niet tot de veelgodendienaars." Zijn volk redetwiste met hem. Hij zei: "Willen jullie met mij

over God redetwisten, terwijl Hij mij op het goede pad gebracht heeft? Ik vrees wat jullie aan Hem als metgezellen toevoegen niet, behalve als mijn Heer iets wil. Mijn Heer omvat alles met Zijn kennis. Zullen jullie je dan niet laten vermanen? En hoe zou ik vrezen wat jullie [aan Hem] als metgezellen toevoegen, als jullie niet vrezen aan God metgezellen toe te voegen, waarvoor Hij geen machtiging heeft neergezonden? Welke van de beide groepen heeft meer recht op veiligheid? Als jullie dat maar wisten? Zij die geloven en hun geloof niet door onrecht te plegen verhullen, voor hen is de veiligheid en zij volgen de goede richting." Dat was Ons argument dat Wij Ibrahim tegen zijn volk gegeven hebben. Wij geven hogere rangen aan wie Wij willen. Jouw Heer is wijs en wetend! En Wij schonken hem Isaac en Jakob; ieder van hen hebben Wij de goede richting gewezen en Noah hadden Wij al eerder de goede richting gewezen en uit zijn nakomelingen David, Salomon, Job, Jozef, Mozes en Aäron - en zo belonen wij hen die goed doen -, en Zacharia, Johannes, Jezus en Elia - ieder behorend tot de rechtschapenen -, en Ismaël, Jonas en Lot; ieder van hen hebben Wij boven de wereldbewoners verkozen. En ook sommigen van hun vadersen, hun nakomelingen en hun broeders; Wij hebben hen verkozen en hen naar een juiste weg geleid."

Enis Odaci

Enis Odaci is voorzitter Stichting Humanislam.

OVERGAVE

Psalm voor Abraham

Naar analogie van Koranverzen
6:74-87

Wie is gelijk aan uw Heer, Abraham?
Zijn dat uw vaders afgodsbeelden?
Wee mijn dienaar, die slechts het woord volgt van zijn volk,
Het woord dat in Gods oneindigheid verstomt
Zoek uw Heer in het rijk van de hemelen en aarde
Zeg: "Mijn vader! Niet meer zal ik dienen uw godenbeelden!"

Wie is gelijk aan uw Heer, Abraham?
Zijn dat uw eigen afgodsbeelden?
Wee de gelovige, die niet zoekt naar wat het zicht verhuult
Zoals de nacht, die de sterren en de maan omhult
Alle dingen boven u, die bewegen en gaan weer onder
Zeg: "Mijn Heer! Niet meer zal ik met mijn ogen geloven!"

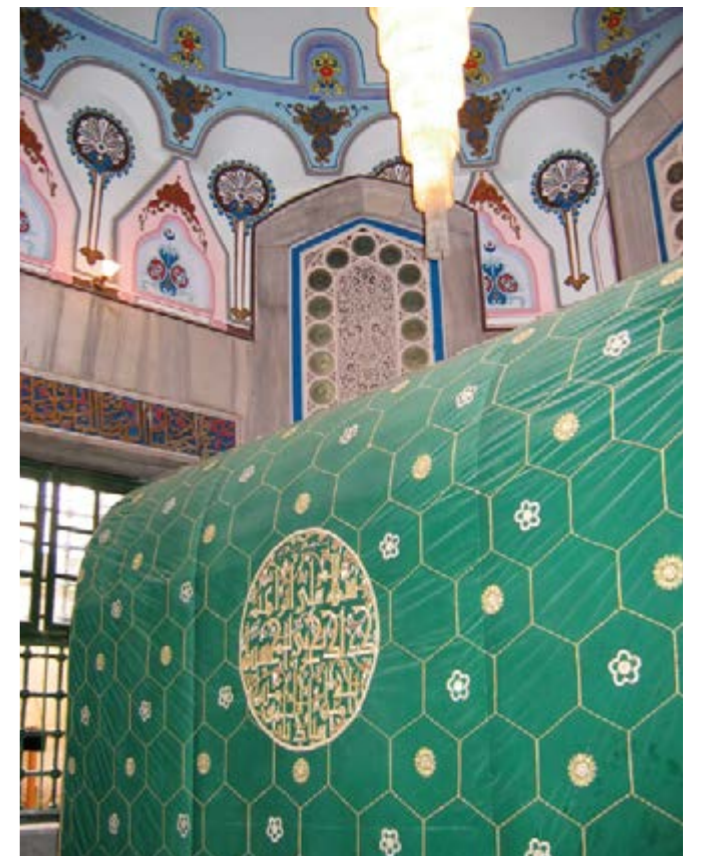
Wie is gelijk aan uw Heer, Abraham?
Zijn dat de mensen van uw volk, de bewoners van de aarde?
De rechtvaardige gelijkt niet de overtreder
De goede richting gelijkt niet de dwaling
Zeg: "Mijn volk! Ik wend mijn aangezicht tot Hem
Die de hemelen en aarde aangelegd heeft."

Wie is gelijk aan uw Heer, Abraham?
Zijn dat de plegers van onrecht?
Zij nemen slechts het leven dat uw Heer schenkt,
en bedekken slechts het licht dat uw Heer brengt
En zeg: "Mijn Heer! Schenk ons vergiffenis en bescherm ons
U bent wetend en wijs, en bij U is de veiligheid."

Enis Odaci

OVERGAVE

Abraham de verbinder

Het heiligdom van Abraham in Hebron. Foto: Wikimedia cc

Volgens Genesis begint de eigenheid van Israël met Abrams tocht op weg naar het land dat de Heer hem wijzen zou. Hij is weggeroepen uit de volken. Vandaag is Abraham als vader van alle gelovigen de verbindende kracht tussen drie wereldreligies. Dat plaatst hem weer tussen de volken, middenin de schroeiplekken en brandhaarden van het land van belofte en omstreken. Alleen dat al geeft – ook in de Vredesweek en op Israëlzondag – de Abrahamverhalen een heel eigen relevantie.

R}laas Touwen

R}laas Touwen is luthers predikant in Arnhem.

DIENST MET KINDEREN

Wapen je met vrede

Peter had de grote mensen er al zo vaak over horen fluisteren. Nu stond het in de krant, hoorde je het op de radio en zag je het op de televisie: oorlog! Peter kon de gedachte aan oorlog gewoon niet uitstaan. “Wat vindt u van oorlog”, vroeg Peter aan de tuinman. “Ik ben er tegen, want zelfs een klein oorlogje kan een grote tuin verwoesten”, antwoordde de tuinman. “Echt waar?” vroeg Peter verbaasd. “Heeft u dat wel eens gezien?” De tuinman dacht na. Toen zei hij: “Ik heb een tuin vol met bloemen binnen twee minuten zien sterven. Het was mijn eigen tuin. Alles was weg. Zelfs de aarde was dood.” Peter schrok. Hij kreeg het er benauwd van. “Ken je Mahan?” vroeg de tuinman. “Die is zelfs zijn hele land kwijtgeraakt door de oorlog. Daarom is hij nu hier. En wat denk je van Natasja? Die is haar zoon kwijtgeraakt. Anderen verliezen een arm of een been en er zijn er die zelfs hun hoofd verliezen. In de oorlog verliest iedereen wat.” Die nacht kon Peter er niet van slapen. De volgende dag begon meester Joop over de oorlog. “Ik zal jullie vertellen waar de oorlog is.” Er hing een grote kaart voor het bord. De meester wees een roze vlek aan. Hier is de woestijn. Aan de ene kant wonen de Galbakkiërs en aan de andere kant de Lastpakkianen. Allebei willen ze deze woestijn hebben.” Peter stak zijn vinger op. “In de woestijn is toch niets te vinden?” vroeg hij. “Vechten die mensen om wat stenen met elkaar?” “Goede vraag, Peter”, zei meester Joop. “Het gaat niet om de stenen, maar om de olie die daar onder de grond zit. Die olie hebben ze nodig om oorlog te kunnen voeren tegen elkaar.” Peter probeerde het te begrijpen. “Dus ze maken oorlog om de olie die ze nodig hebben voor de oorlog? Wat een idioten!” De meester werd rood. “Houd verder je mond maar”, zei hij nijdig. Maar Peter was nog lang niet uitgevraagd. “Kan de oorlog ook hier komen?” vroeg hij, toen hij op de overblijf kwam. “Je weet het nooit”, zei juffrouw Janny. “Hier vlakbij is een wapenfabriek. Daar maken ze wapens voor Galbakkië en Lastpakkia.” Peter vond het allemaal maar superstom. Wat waren grote mensen toch dom! Hij vroeg zich af of hij er niets tegen kon doen. “Mogen we niet eens in de fabriek kijken die die wapens maakt?” vroeg Peter de volgende dag aan de meester. “Misschien is het wel goed voor ons om de oorlog beter te begrijpen.”

Ondertussen had Peter niet stilgezeten. Hij had druk overlegd met de tuinman. De klasgenootjes die hij het meeste vertrouwde, had hij zijn plan verteld. Wat hadden de jongens opeens een geweldige interesse voor de wapenfabriek. Ze waren er gewoon niet weg te slaan. Wat was de meester trots op zijn jongens.

Maar, een paar weken later zagen ze op tv dat de oorlog mislukt was. Dat kwam omdat kruipplanten en kleeftkruid wortel geschoten hadden in de kisten met wapens. Door onontwarbare kluwen klimop en wilde wingerd waren de mitrailleurs en geweren onbruikbaar geworden. Wat kon je nog beginnen met geweren die in bloei stonden! De vrachtwagens stonden in de garages. Alle chauffeurs lagen in het ziekenhuis met een geweldige jeuk. Dat kwam door de brandnetels, de klitten en het kleeftkruid dat over de zittingen was gegroeid. De grootste ellende kwam van het springzaad. In alle motoren krioelde het van het springzaad. De zaaddoosjes sprongen open bij de geringste aanraking. Ook de tanks zaten onder wilde roos en wederik. In de gasmaskers zat nieskruid. De kanonnen hadden met bloemen geschoten! Op zo'n manier was er niets meer aan om oorlog te maken. Daarom hadden ze maar gauw vrede gesloten. En niemand begreep hoe dat allemaal zo was gekomen...!

(vrij naar 'Roekoe die alles anders doet' uit: Sta es even stil van An Kesseler - Van der Klauw)

Activiteit:

Teken een tank die bloemen schiet of verzin met elkaar een radio- of krantenverslag over het verloop van deze 'oorlog'.

Deze vredesbom zit boordevol zaadjes.

Deze kleurplaat is te downloaden op www.vredesweek.nl

De mooiste kleurplaat wordt gepubliceerd in PAX Magazine Winter 2014.

Bovendien maak je kans op een boekenbon. Stuur de kleurplaat op aan: PAX, Postbus 19318, 3501 DH Utrecht.

Voor jonge kinderen

Doe eerst deze activiteit en praat er daarna over: Leg op de grond een touw in een cirkel of teken een cirkel op de vloer.

De kinderen moeten in de cirkel gaan staan. Als er weinig kinderen zijn, passen ze er goed in. Maak de cirkel daarna kleiner. Nu wordt het dringen. Misschien wordt er wel geduwd. Hoe lossen we dat op? Wie vallen er uit de boot? Willen vriendjes per se bij elkaar blijven? Weet je wat: ik maak nog een cirkel. Zo nu passen jullie er allemaal in. Kies maar in welke cirkel je wilt gaan staan. Maar niet allemaal samen in één. Waarom is het zo beter?

Het huisje dat verhuisde

Bij het verhaal van Abraham die weggaat uit zijn eigen omgeving, kun je dit verhaal vertellen en laten zien.

Een huisje buiten de stad wordt steeds verder ingebouwd. Ze krijgt het benauwd. Er is weinig ruimte meer. Er komen grote flats en volle wegen. De lucht is vol stof en rook en er erg veel lawaai. Het huisje is erg ontevreden. Hoe kan ze weggkomen? Het huisje voelt zich eenzaam en treurig. Maar op een dag wordt het huisje opgetakeld en buiten de stad gebracht. Daar begint het een nieuw leven. Weg van alle drukte en lawaai.

Uit: 'Het huisje dat verhuisde' van Virginia Lee Burton. Uitgeverij IJemniscaat, Rotterdam.

Andere suggesties bij de Abrahamlezing:

de Rijkbijbel van Rees de Kort, vanaf pagina 34 of de kinderbijbels 'Om te beginnen' van Bara van Pelt, pagina 26 of 'Woord voor Woord' van Rarel Eykman, pagina 10.

Voor oudere kinderen

Bij de brief aan de Filippenzen, kun je het verhaal van Dorienke vertellen. Paulus kiest ervoor om Christus na te volgen. Wij kunnen dat doen door er te zijn voor elkaar. Vergevingsgezind te zijn, elkaar niet de maat nemen. Opkomen voor wie dat zelf niet meer kunnen. Sommige mensen doen dat door een tijdje als vrijwilliger te werken in Bolivia. Zij brengen de vrede dichterbij.

“Ik ben naar Bolivia gegaan om te helpen. Ik ben verpleegkundige en fysiotherapeute. De mensen in Bolivia willen graag nieuwe dingen leren van de mensen uit Nederland. Kennissen van mijn ouders vroegen me of het niet iets voor mij was om naar Bolivia te gaan. Ik heb onbetaald verlof genomen en al mijn spaargeld gebruikt om naar Bolivia te kunnen reizen. Dat gespaarde geld was eigenlijk bedoeld om autorijles te kunnen nemen, maar dit werk vond ik belangrijker. Ik heb zelf een gehandicapte broer. Ik heb met kinderen tussen de 4 en 10 jaar gewerkt. Ik was 19 toen ik ging en 20 toen ik terugkwam. Een jaar later ben ik nog eens teruggegaan en nu spaar ik voor een volgende reis. Ik geloof dat je door er te zijn voor elkaar en te zoeken naar nieuwe wegen, je zo aan den lijve kunt laten zien wat het geloof voor je betekent. Koos Jezus ook niet de kant van de mensen die hulp nodig hadden? Zo komt de vrede dichterbij.”

Vraag:

Wat heeft Dorienke's verhaal te maken met 'Wapen je met vrede'? Vertel elkaar waarom je denkt van wel of van niet.

Anneke van Wijngaarden

Anneke van Wijngaarden is in veel functies actief op het terrein van godsdienst en opvoeding.

Straatpastor in Arnhem: hoe ontmoeten ook ontwapenend kan zijn

'Wat wij nodig hebben is ruimte en lege tijd'

In een dagopvang voor dak- en thuislozen in Arnhem komt luthers predikant Anton Metske allerlei mensen tegen die getekend zijn door geweld. Hij vertelde zijn verhaal aan Klaas Touwen.

"W

"We krijgen veel mensen met een oorlogsverleden over de vloer. Een Israëliische tanksoldaat die zichzelf telkens weer

terugziet met de kapotgeschoten hersenen van zijn makker in zijn handen. Posttraumatische stressstoornis. Oorlogsslachtoffers uit Rwanda en Sierra Leone. Kindsoldaten. Mensen die blootgesteld zijn aan een grote dosis geweld en die dat met zich meedragen. Het duurt soms jaren voor ze met een stukje van hun verhaal voor de dag komen. Het is een wonder als iemand net even een kwetsbare kant kan laten zien."

Sierra Leone in het rookhok

"Een van onze bezoekers komt uit Sierra Leone. Zijn moeder is afgeslacht door het rebellenleger terwijl zij op de vlucht waren. Ze moesten door. Hij hoorde zijn moeder achter zich roepen. Hij kon niet meer terug. 's Nachts hoort hij haar stem.

Op een dag kwam er opeens een andere jongen binnen, ook uit Sierra Leone. Kindsoldaat van dat rebellenleger, in theorie de moordenaar van de moeder van X. Ik zie ze samen in het rookhok en houd mijn hart vast. Wat doen deze mannen elkaar aan? Ze besluiten vriendschap te sluiten. In Sierra Leone was dat niet gelukt. Hier, op afstand in Nederland, worden zij zich bewust dat ze allebei slachtoffer waren. Veel van onze bezoekers kunnen aan hun geschiedenis geen woorden geven. Ze hebben heus vaak geprobeerd iets te vertellen, maar zijn na drie zinnen al weer ingehaald door de emoties. Een kindsoldaat wees me op een site met filmverslagen. Ik heb twee van die filmpjes bekeken en drie nachten niet geslapen. Nog steeds kunnen wij met woorden niet veel beginnen, maar hij weet nu dat ik het weet."

Bezoekers van het Kruispunt

Kruispunt

Stichting Kruispunt is een kleine oecumenische organisatie voor de zwaksten in de samenleving, mensen die geen dak boven hun hoofd hebben, volstrekt eenzaam zijn of niet in staat zijn hun leven in te richten. Kruispunt is een pand aan de Spoorwegstraat in Arnhem waar straatbewoners dagelijks binnen kunnen komen. Zij vinden er rust, warmte en aandacht. Elke dag zijn er naast de pastor een gastvrouw of gastheer en één of twee vrijwilligers om alles in goede banen te leiden. 's Avonds kunnen de bezoekers een warme maaltijd krijgen.

Niet neutraal

"Ze komen elkaar in het Kruispunt weer tegen: wel buutvrij, maar geen neutrale plek. 'Neutraal' is leeg en kleurloos. Wij zijn een plek waar we tot het uiterste proberen om mensen erbij te houden. Sommigen zijn slachtoffers, anderen zijn dader en slachtoffer. Het scheurt je uiteen dat je instaat voor mannen en vrouwen die als kind seksueel misbruikt zijn én je verbindt met mensen van wie je weet dat zij daders zijn. Als pastor hier heb ik ook mijn eigen gevoelens hierover en weerzin. Ik moet mezelf daar voortdurend van losmaken, me losscheuren van vooroordelen, van een bepaalde logica, van: jij hebt dit geflikt, dus ... Dit is een plek waar we mensen niet willen uitsluiten. Binnen het zootje ongeregeld dat wij in huis hebben: los zand, totaal verschillende achtergronden, ontstaat bijna per ongeluk iets van saamhorigheid."

Ontwapening

"God komt deze wereld binnen waar zo ongeveer alles hem vijandig is. Door het geweld te ondergaan, overwint hij het. Dat houd ik mij voor ogen. Ik mag deze rauwe werkelijkheid niet wegomantiseren: dat het toch eigenlijk heel aardige mensen zijn. Het doet zeer en ik moet me eraan blootstellen. Mensen helpen heeft ook gewelddadige kanten. Ik wil iets van de ander. Dat lijkt heel gunnend: wat wil jij ...? Maar je dwingt de ander in jouw frame. Wat wij nodig hebben is ruimte en lege tijd. Helaas is door het effectiviteitsdenken de hulp vaak niet zo goed. Alle gesprekstechnieken, de gestelde doelen, de trajecten waar je mensen in wilt krijgen, zijn wapens waarmee je mensen te lijf gaat. Wij hier in het Kruispunt hebben 'gewoon' ontmoeting. Er is contact. Daar kiezen we voor. We hebben de trukendoos en het instrumentarium van de hulpverlening afgelegd. Dat is onze kleine bijdrage aan de ontwapening."

Pastor Anton Metske (links)

Overgave

Er is een tekst van Huub Oosterhuis die mij veel te denken geeft.

**Wek mijn zachtheid weer,
geef mij terug de ogen van een kind.
Dat ik zie wat is
en mij toevertrouw
en het licht niet haat ...**

'Dat ik zie wat is en mij – aan deze ogenschijnlijke chaos – toevertrouw', betekent voor mij: dit is het nu, het is echt niet anders. Doe het maar, dit is namelijk goed. We hadden een vaste bezoeker, zo'n vervelende man, altijd zuigen, eisen, dwingen. Op nieuwjaarsdag lag hij in z'n plas en zijn kots in een hoekje van de zaal. We hebben hem naar het ziekenhuis gebracht en nooit meer teruggezien. Een paar jaar later loopt hij door mijn straat als de postbode. 'Kopje koffie, postbode?' Hij zei: 'O, Kruispunt was zo belangrijk voor mij!' Daar keek ik van op: 'Nooit zo gemerkt.' 'Ja, ik gedroeg me als een beest, maar jullie behandelden mij als een mens.' Dat hij zich dat in die tijd toch ergens bewust was. "

Klaas Touwen

Fatoumata in concert

ONTWAPENING

Mali-ko: lied voor vrede

Het is 2012 en in het noorden van Mali hebben de islamisten alle 'duivelse' gitaren en versterkers uit de huizen gesleept en verbrand. Fatoumata Diawara, een grote ster aan het firmament van de huidige wereldmuziek, schreef in reactie op de oorlog het nummer Mali-ko, dat zij met veertig Malinese musici uit alle volken van Mali uitbracht.

"Rom je aan de muziek, dan kom je aan het hart van Mali", zegt Diawara. "De muziek is de oerbron van dit land." Fatoumata Diawara geldt sinds haar doorbraak in 2011 als een van de beste Afrikaanse

singer-songwriters. Diawara is Malinese van nationaliteit, woont in Parijs en treedt vrijwel onophoudelijk op in Europa en de Verenigde Staten. Klaas Touwen maakte een concert van haar mee op het North Sea Jazz Festival en was diep onder de indruk van haar engagement en vrolijkheid, een wonderbaarlijke combinatie. In haar teksten vestigt zij de aandacht op de positie van vrouwen overal ter wereld, vooral in Afrika.

Ondeelbaar

Aan Mali-ko spelen ook gitaristen van de Toearegs, het Berbervolk uit de noordelijke woestijngebieden, mee. Zij worden gezien als rebellen en dus als degenen die Mali in het ongeluk hebben gestort. Diawara benadrukt dat ook de Toearegs het slachtoffer zijn van de islamistische opmars, en een veilig heenkomen moesten zoeken. Mali-ko, haar vredeslied, draagt nadrukkelijk uit: 'dat Mali een ondeelbaar land is, dat we er samen uit moeten zien te komen.'

Wie treden er verder aan in Mali-ko? Het genie van de kora, een van de oudste instrumenten op aarde: Toumani Diabaté. De Malinese ster Oumou Sangaré. Het blinde Malinese duo Amadou & Miriam. Vieux Farka Touré, meester-gitarist en zoon van Mali's blueslegende Ali Farka Touré. De weergalozes bespeler van de n'goni, de kleine Malinese gitaar, Bassekou Kouyaté.

De hiphopper Amkoulel. En vanzelfsprekend een greep uit Mali's woestijncultuur: een handvol Toearregitaristen, de door hart en ziel snijdende Berberse zangeres en 'diva van Timboektoe' Khaira Arby.

Woestijn als oorsprong

Diawara: "Mali-ko laat horen dat de Malinese muziek nog altijd in beweging is en dat de gitaarmuziek en Berberse zang uit de woestijn ook Malinese cultuur is. We hebben hetzelfde ritme, de muziek is ons Malinese paspoort. Ik heb erbij staan janken toen het lied in twee dagen werd opgenomen. Het heeft mij eerlijk gezegd ook de ogen geopend."

Daarbij doelt zij niet alleen op de politieke werkelijkheid van haar land, maar ook op de woestijn als oorsprong van de sound van Mali. Met de belofte dat in haar volgende album de woestijn zal doorklinken.

Zo klinkt Mali-ko als een mooie mengeling van de Malinese muzikale cultuur. Van eeuwenoud koraspel tot scheurende elektrische blues, Toearegzang in het Tamasheq, hiphop en pop. Ik heb er dagenlang naar geluisterd. Het ontroert en geeft me hoop.

Er wordt weer gezongen in Mali! Dat brengt wellicht meer teweeg dan alle internationale interventies bij elkaar.

Mali-ko is te vinden op YouTube.

Klaas Touwen

Collecte in de Vredesweek

PAX kan dankzij de collectes die u in de Vredesweek houdt zich blijven inzetten voor vrede in binnen- en buitenland. Bestel collectefolders, posters en vredeskranten op www.paxvoorvrede.nl/ambassades

U kunt de opbrengst overmaken op NL 03 TRIO 0390 5150 00 t.n.v. PAX te Utrecht, o.v.v. Vredesweekcollecte en de naam van uw parochie/gemeente. Door uw steun kunnen we samen werken aan vrede. **Hartelijk dank!**

Wat kunt u doen?

Nodig een spreker uit die wat kan vertellen over ontwapening. Gebruik hiervoor de sprekersbank van PAX en bekijk het korte 'killer robot' filmpje op de PAX website.

Meer informatie op de PAX website www.paxvoorvrede.nl of www.vredesweek.nl.

Een duif voor ontwapening

Vredesavond is een prachtig moment om een vredesvlucht te laten gaan. Als teken van verbondenheid met mensen die ontwapend en ontwapenend zich inzetten voor een vreedzame wereld kunnen kerken een Vredesvlucht sturen.

Nieuwsgierig? Bestel dan een duivenpakket via www.vredesvluchten.nl.

Het ontwapeningswerk van PAX

Iedere minuut wordt er iemand gedood en in de helft van de gevallen door een vuurwapen. Soms zijn dat kleine wapens zoals een Kalashnikov, soms zijn dat technisch zeer vernuftige wapens zoals bewapende drones of in de toekomst killer robots.

Enkele geslaagde campagnes, waarbij PAX het verschil maakte, betreffen het landmijnenverdrag, clusterbommenverdrag, wapenhandelsverdrag, en het investeringsbeleid van financiële instellingen. Banken en pensioenfondsen investeren vaak in producenten van bijvoorbeeld clustermunitie en kernwapens. PAX is leidend binnen het internationale werk om financiële instellingen niet langer te laten investeren in producenten van kernwapens en clusterbommen. Ook is PAX nationaal actief binnen de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer.

Ambassade van Vrede

Richt zelf een Ambassade van Vrede op. Als Ambassade van Vrede ontvang je een Ambassadepakket met promotiematerialen en tips, je komt meer te weten over internationaal vredeswerk en je kunt deelnemen aan interessante bijeenkomsten. Je kunt zoveel activiteiten organiseren als jouw tijd én creativiteit toelaten.

Kijk op www.paxvoorvrede.nl/ambassades voor meer informatie.

VAN OORLOG EN VREDE

Haar ogen,
omrimpeld,
kijken de verte in.
Verzonken, is ze.
Waar zou ze zijn?
Ver weg,
of juist diep, in zichzelf?

Haar verleden:
beelden, geluiden, geuren en kleuren
van oorlog en vrede
van angst, verzet en bevrijding.
Zij is in het hier en nu,
maar ze resoneren mee,
die herinneringen,
in het verborgene.

Ik pak haar hand.
Ze kijkt me aan.
Oogcontact.
Ze zegt:
"Je bent lief."

Ontwapenend.

Myriam Braakhuis

Myriam Braakhuis is geestelijk verzorger.